

УДК 342.9(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v3.2023.34>**А. Анохін,**здобувач кафедри адміністративного та конституційного права
Запорізького національного університету

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАПОБІГАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ДТП

Вступ. Механізм правового регулювання визначається в юридичній літературі як система правових засобів досягнення публічних чи приватних цілей учасниками правовідносин. Відповідно, адміністративно-правовий механізм запобігання та розслідування ДТП також складається із правових засобів, які передбачені чинним адміністративно-деліктним законодавством, включаючи КУпАП, Закони України «Про дорожній рух», «Про Національну поліцію» тощо, відомчі, підзаконні нормативно-правові акти. Такий інструментальний підхід до права дозволяє сприймати законодавство не як систему нав'язаних державою нормативно-правових приписів (заборон, зобов'язань), а як сукупність дієвих та «зручних» інструментів реалізації публічних та приватних інтересів учасників правовідносин. Так, у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху публічний інтерес полягає у попередженні (профілактиці) та ефективному розслідуванні ДТП. Для реалізації такого публічного інтересу законодавством передбачено ряд дієвих правових засобів. Так, наприклад, Закон України «Про дорожній рух» регулює суспільні відносини у сфері дорожнього руху та його безпеки, визначає права, обов'язки і відповідальність суб'єктів – учасників дорожнього руху, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, об'єднань, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності та господарювання. В свою чергу КУпАП регламентує

правові засоби адміністративного розслідування ДТП, підстави та порядок притягнення до адміністративної відповідальності осіб, з вини яких сталася ДТП, а Законом України «Про Національну поліцію» передбачені правові засоби профілактики та запобігання ДТП (превентивні поліцейські засоби).

Таким чином, дослідження адміністративно-правового механізму запобігання та розслідування ДТП є актуальним напрямом наукової роботи з метою систематизації передбачених чинним національним законодавством адміністративно-правових засобів профілактики, запобігання та розслідування ДТП, а також формулювання пропозицій щодо удосконалення нормативно-правових засад та юридичної практики у даній сфері суспільних відносин.

Різні аспекти профілактики та розслідування дорожньо-транспортних пригод, а також проблемні питання забезпечення безпеки дорожнього руху досліджували у своїх працях такі відомі науковці як С. Бутник, В. Введенська, С. Гусаров, М. Долгополова, М. Лазаренко, А. Філіппов та інші відомі фахівці.

Загальній характеристиці адміністративно-правових та інших засобів забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні присвятили свою роботу В. Сокурєнко та А. Стрижак. Окремі адміністративно-правові засоби забезпечення безпеки дорожнього руху дослідила О. Салманова.

Зарубіжний досвід забезпечення безпеки дорожнього руху досліджували

І. Горбачева, Д. Козар, О. Шумейко та інші відомі науковці.

Механізм адміністративно-правового регулювання у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху був предметом дослідження таких відомих вчених-адміністративістів як В. Бевзенко, М. Віхляєв, П. Діхтієвський, В. Доненко, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Кузьменко, Ю. Легеза, П. Лютіков, Р. Мельник, Д. Приймаченко, С. Стеценко, А. Школик та інших науковців.

Проте, адміністративно-правовий механізм запобігання та розслідування ДТП є предметом перспективних наукових досліджень, адже офіційна статистика ДТП вимагає від органів публічної адміністрації активізації діяльності у сфері правової регламентації та практичної реалізації (застосування) дієвих правових засобів профілактики, запобігання та адміністративного розслідування ДТП.

Постановка завдання. Метою наукової публікації є аналіз адміністративно-правового механізму запобігання та розслідування ДТП в контексті необхідності реформування чинного адміністративно-деліктного законодавства.

Методологія даної публікації ґрунтується на поєднанні філософських (законів, прийомів та принципів діалектики), загальнонаукових (прийомів логічного методу, прийомів соціологічного методу, системного та структурно-функціонального методів) та спеціально-юридичних методів дослідження (методів юридичної логіки та юридичної статистики, формально-юридичного методу та методу юридичного моделювання).

Результати дослідження. В сучасній доктрині адміністративного права все більшої популярності набуває інструментальна теорія права, особливістю якої є визначення права як сукупності правових засобів (правових інструментів) досягнення приватної чи публічної мети правовідносин. Не

виключенням є і дослідження правовідносин, пов'язаних із безпекою дорожнього руху. Так, наприклад, загальній характеристиці адміністративно-правових та інших засобів забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні присвятили свою роботу В. Сокуренок та А. Стрижак [1]; окремі адміністративно-правові засоби забезпечення безпеки дорожнього руху дослідила О. Салманова [2].

Але для точного розуміння поняття адміністративно-правових засобів та їх класифікації необхідно з'ясувати, що представляє собою категорія «правові засоби». Так, О. Ганзенко зазначає, що правові засоби – це ключова категорія інструментальної теорії права, і по суті правові засоби є системою передбачених нормами права методів, способів та прийомів досягнення приватної чи публічної мети суб'єктами правовідносин. Таким чином, поняття «правові засоби» і «правові інструменти» є фактично синонімами, категоріями інструментальної теорії права. Такий підхід до праворозуміння дозволяє бачити у будь-якому правовому явищі не просто систему дозволів, заборон та зобов'язань, а сукупність реальних та дієвих інструментів досягнення приватної чи публічної мети. Використання категорії «правові засоби» дозволяє кожному суб'єкту сприймати правові норми не як нав'язані державою правила поведінки, а як реальні правові інструменти реалізації інтересів особи, суспільства та держави. Таким чином, на думку О. Ганзенка, під категорією «правові засоби» доцільно розуміти всі елементи правової реальності, які використовуються для досягнення приватної чи публічної мети, тобто всі елементи механізму правового регулювання є інструментами – «правовими засобами»: і норми права як первинні елементи механізму правового регулювання, і нормативно-правові акти, і акти застосування норм права, і інтерпретаційно-правові акти.

В широкому розумінні правовими засобами можна назвати будь-які засоби досягнення визначеної мети, які регламентовані нормами права (передбачені чинним законодавством), адже регламентованість правом визначає правовий характер тих чи інших засобів [3, с. 39–40].

В свою чергу О.В. Онуфрієнко визначає правові засоби як систему субстанціональних та діяльнісних правових явищ, за допомогою яких конкретні суб'єкти правовідносин досягають приватних та публічних цілей [4, с. 14–15].

Натомість А.М. Денисова формулює авторське визначення поняття «правові засоби», під якими вчена розуміє правові явища, які відображені в інструментах (постановах) та діях (технологіях), за допомогою яких задовольняються інтереси суб'єктів права, забезпечується досягнення особистих та публічних цілей. Загальні ознаки правових засобів, на її думку, полягають у тому, що вони: є основними інструментами суб'єктів права для забезпечення особистих та публічних інтересів, досягнення поставлених цілей; відображають соціальну, інструментальну та особистісну цінності права; визначають, певним чином поєднуючись, галузеві правові режими; є основними елементами правового впливу, механізми правового регулювання; є спеціальними та загальними засобами, які забезпечують дію правової системи в цілому; призводять до юридичних наслідків (конкретних результатів); забезпечують ефективність правового регулювання завдяки постійному взаємозв'язку один з одним; забезпечуються та підтримуються державою [5, с. 190–191].

Таким чином, правові засоби є універсальною правовою категорією, якою можуть бути позначені всі елементи механізму правового регулювання, що підтверджується визначенням останнього в юридичній літературі саме як сукупності

або системи правових засобів, спрямованих на реалізацію приватних чи публічних інтересів учасників правовідносин.

До субстанціональних правових засобів (засобів-постанов, інструментів) А.М. Денисова відносить зобов'язання, дозволи, заборони, заохочення, пільги, норми права, принципи права тощо, в той час як до дієвих (засобів-дій, технологій) – акти реалізації права, акти застосування права, акти тлумачення права і всі процеси юридичної діяльності. Всі правові засоби, на думку вченої, в результаті їх узагальнення (трансформації), поділяються на правові стимули та правові обмеження. Правовий стимул є засобом формування у суб'єкта необхідної законслухняної поведінки шляхом створення необхідних умов щодо задоволення суб'єктивних інтересів суб'єкта завдяки виконанню правових приписів. А правові обмеження є правовим засобом стримування протиправного діяння, що створює умови для задоволення інтересів уповноваженого суб'єкта і публічних інтересів в охороні правопорядку й захисті цінностей суспільства та держави [5, с. 191–192].

Враховуючи вищевикладене, до адміністративно-правових засобів профілактики ДТП слід віднести:

– Стратегію підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року та план заходів щодо її реалізації (розв'язання проблеми забезпечення безпеки дорожнього руху у відповідності до Стратегії здійснюється із застосуванням обґрунтованих цільових показників шляхом впровадження сучасних вимог і технологій, які системно охоплюють усі ключові аспекти безпеки дорожнього руху, зокрема поведінку людини (людський фактор), дорожню інфраструктуру, конструкційну безпеку транспортних засобів, і одночасно розглядаються на етапі запобігання аварії, під час аварії та після неї відповідно до загальноприйнятих

у світі підходів до формування та реалізації політики підвищення безпеки дорожнього руху) [6];

– здійснення поліцейськими превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень (як приклад – поліція засобами інформаційно-комунікаційної системи наповнює та підтримує в актуальному стані реєстри та бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України (бази даних зареєстрованих автомобілів, транспортних засобів, що перебувають у розшуку, адміністративних правопорушень тощо), у тому числі, стосовно дорожньо-транспортних пригод, оформлення яких здійснювалося поліцією, та їх наслідків (ст. 26 «Формування інформаційних ресурсів поліцією» Закону України «Про Національну поліцію») [7];

– правоосвітню та правовиховну роботу (виступи, лекції, круглі столи, конференції, брифінги, семінари) суб'єктів правової освіти та виховання (поліцейських, юристів Центрів з надання правової допомоги, викладачів юридичних ВНЗ) у дитячих садочках, школах, професійно-технічних та вищих навчальних закладах, в установах, підприємствах та організаціях щодо роз'яснення Правил дорожнього руху та переконання слухачів у необхідності їх дотримання (ключовою в такій роботі є системність, тобто регулярне проведення зазначених правоосвітніх та правовиховних заходів);

– наглядну агітацію на плакатах, біг-бордах, стендах, на телебаченні, в Інтернет та інших засобах масової інформації з демонстрацією наслідків ДТП (фото та відео з місця пригоди) та інформуванням громадян про заходи адміністративної відповідальності за порушення Правил дорожнього руху з акцентом на несприятливі наслідки у вигляді санкцій.

До адміністративно-правових засобів запобігання ДТП доцільно віднести:

– правові засоби запобігання ДТП, передбачені Законом України «Про дорожній рух» (права, обов'язки і відповідальність суб'єктів – учасників дорожнього руху, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, об'єднань, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності та господарювання);

– регламентовані Законом України «Про Національну поліцію» превентивні поліцейські заходи: перевірка документів особи; опитування особи; поверхнева перевірка і огляд; зупинення транспортного засобу; вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території; обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю; проникнення до житла чи іншого володіння особи; застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису (ст. 31 Закону України «Про Національну поліцію») [7].

– містобудівні умови та обмеження забудови земельних ділянок згідно із Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності», спрямовані на забезпечення безпеки дорожнього руху у населених пунктах;

– технічні засоби запобігання ДТП, які необхідно регламентувати окремим законом та відомчими нормативно-правовими актами (наприклад, обов'язок водіїв встановлювати на автомобілі автоматичні обмежувачі швидкості руху у населених пунктах).

До адміністративно-правових засобів адміністративного розслідування ДТП відносяться:

– регламентовані КУпАП (Розділ IV) та Інструкцією з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі, правові засоби провадження у справах про адміністративні

правопорушення, передбачені ст. 124 КУпАП [8; 9];

– передбачені Методикою товарознавчої експертизи та оцінки колісних транспортних засобів (затвердженою наказом Міністерства юстиції України, Фонду державного майна України від 24.11.2003 № 142/5/2092 (у редакції наказу Міністерства юстиції України, Фонду державного майна України від 24.07.2009 № 1335/5/1159) правові засоби визначення матеріальних збитків, завданих власнику в разі пошкодження КТЗ (колісного транспортного засобу); визначення вартості відновлювального ремонту КТЗ (в процесі проведення інженерно-транспортної (автотехнічної) експертизи).

Наведений перелік адміністративно-правових засобів профілактики, запобігання та адміністративного розслідування ДТП не є вичерпним та може стати предметом окремого фундаментального дослідження.

На окрему увагу заслуговує пропозиція Т. Коломoeць, В. Доненка та Ш. Гаджиевої щодо створення спеціального суб'єкта публічного адміністрування, основним завданням якого буде досягнення максимальної концентрації діяльності на забезпеченні безпеки дорожнього руху в Україні, істотного зменшення загроз останній. Таким суб'єктом, на думку науковців, може стати Національна комісія з безпеки дорожнього руху як орган зі спеціальним статусом, правовий статус якого визначатиметься окремим нормативно-правовим актом, із його безпосередньою підпорядкованістю Кабінету Міністрів України та підзвітністю Верховній Раді України, що істотно знизить «вертикальний» вплив з боку органів виконавчої влади та розширить автономні можливості для безпосередньої реалізації свого функціонального призначення з концентрацією всього наявного інструментарію та моделюванням відносин з усіма елементами системи суб'єктів публічного адміністрування в Україні [10, с. 167–168].

Для профілактики ДТП важливим є прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення вивчення правил безпеки дорожнього руху» [11], проект якого наразі готується на друге читання (вказаним проектом, зокрема, передбачається внесення змін до законів України «Про освіту» «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», до яких пропонується внести норми щодо відображення у стандартах освіти обов'язковості набуття дітьми знань безпечного дорожнього руху; передбачається залучення до вивчення Правил дорожнього руху батьків, які своїми настановами та поведінкою мають сприяти набуттю дітьми вказаної компетентності).

Не менш важливим для удосконалення адміністративно-правового механізму профілактики та запобігання ДТП є залучення до його функціонування органів місцевого самоврядування, керівників автотранспортних підприємств та самих водіїв.

Так, наприклад, на офіційному сайті Жашківської міської ради Уманського району Черкаської області проаналізовано причини, профілактику та методи запобігання ДТП. Так, на думку фахівців, керівникам підприємств для зменшення кількості ДТП за участю працівників необхідно: виявляти й перешкоджати порушенням працівниками правил дорожнього руху; наглядати за технічним станом транспорту; обліковувати й аналізувати ДТП, причини й умови їхнього виникнення, а також вживати заходів щодо їхнього усунення; організувати й проводити агітаційно-пропагандистську роботу.

Серед іншого, Жашківське відділення управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України у Черкаській області наголошує на тому, що підприємствам-перевізникам необхідно:

– створити службу безпеки дорожнього руху або призначити

посадових осіб, які забезпечуватимуть вирішення конкретних питань безпеки руху;

- розробити та забезпечити функціонування системи управління безпекою руху;

- удосконалювати роботу з питань підготовки та підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів;

- розробляти та проводити заходи із безпеки дорожнього руху, запобігання виникненню ДТП та порушень правил дорожнього руху;

- своєчасно інформувати про випадки ДТП та порушень правил дорожнього руху, що сталися на підприємстві перевізника;

- здійснювати заходи щодо розвитку, експлуатації та утримання транспортних засобів відповідно до вимог чинних правил, норм і стандартів;

- здійснювати належний медичний контроль та інструктаж водіїв;

- проводити стажування водіїв;

- забезпечувати усунення причин, що призводять до ДТП, та здійснення профілактичних заходів, визначених комісіями за підсумками їх розслідування;

- організувати пропаганду з питань безпеки руху, здійснювати контроль за додержанням водіями вимог безпеки руху [12].

Наведені пропозиції є цілком слушними та органічно доповнюють чинний адміністративно-правовий механізм профілактики та запобігання ДТП.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати висновок про те, що існуючий адміністративно-правовий механізм запобігання та розслідування ДТП в Україні потребує суттєвого удосконалення зважаючи на вкрай негативну статистику ДТП в Україні.

Раціональною є пропозиція щодо створення спеціального суб'єкта публічного адміністрування, основним завданням якого буде досягнення максимальної концентрації діяльності на забезпеченні безпеки дорожнього

руху в Україні, істотного зменшення загроз останній. Таким органом публічної адміністрації може стати Державна служба забезпечення безпеки дорожнього руху, до основних функцій якої будуть належати:

- розширення мережі цифрових камер автоматичної фіксації Правил дорожнього руху та їх адміністрування (забезпечення своєчасного зняття, збереження та систематизації інформації про порушення водіями транспортних засобів Правил дорожнього руху; здійснення візуального моніторингу за найбільш проблемними ділянками автодоріг; впровадження технології штучного інтелекту для аналізу дорожньої ситуації, причин ДТП та формулювання пропозицій щодо покращення системи забезпечення безпеки дорожнього руху);

- взаємодія з підрозділами Патрульної поліції України в частині обміну оперативною інформацією про ДТП з метою спільного аналізу їх причин та напрацювання дієвих засобів їх попередження та оперативного розслідування;

- здійснення правоосвітньої та правовиховної діяльності в школах, професійно-технічних та вищих навчальних закладах (проведення науково-практичних конференцій, тренінгів з питань забезпечення безпеки дорожнього руху, поширення відповідної інформації в соціальних мережах з демонстрацією наслідків порушення Правил дорожнього руху – фото та відеозаписів моментів ДТП з коментарями уповноважених осіб Національної поліції та Державної служби забезпечення безпеки дорожнього руху);

- узагальнення судової практики розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 124 КУпАП та інші правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, та публікація відповідних тематичних збірників-узагальнень судової практики, включаючи практику Верховного Суду;

– інші функції, які доцільно регламентувати на рівні закону або положення про Державну службу забезпечення безпеки дорожнього руху, затвердженому постановою КМУ.

Щодо удосконалення адміністративно-правового механізму розслідування ДТП – об'єктивно є потреба правової регламентації в КУпАП процедури адміністративного розслідування по аналогії з правовим регулюванням процесу досудового розслідування в КПК України. Адміністративні правопорушення, передбачені ст. 124 КУпАП, фактично межують із злочинами, передбаченими ст. 286 КК України (різниця полягає тільки в наслідках ДТП), тому адміністративне розслідування ДТП повинно бути так само детально регламентовано, як і досудове розслідування відповідних злочинів (включати аналогії відповідних слідчих дій).

Перспектива подальшого дослідження проблематики ДТП як об'єкту адміністративно-правового регулювання обумовлена необхідністю наукового обґрунтування способів та напрямів удосконалення чинного національного законодавства та юридичної практики у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, впровадження інноваційних правових засобів профілактики та запобігання ДТП.

Наукова публікація присвячена аналізу адміністративно-правового механізму запобігання та розслідування ДТП в Україні в контексті необхідності реформування адміністративно-деліктного законодавства.

Зазначається, що адміністративно-правовий механізм запобігання ДТП включає в себе систему правових засобів, спрямованих на профілактику та запобігання ДТП. До таких правових засобів віднесено: Стратегію підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року та

план заходів щодо її реалізації, превентивні поліцейські заходи (перевірка документів, зупинення транспортного засобу та його огляд, огляд водія на стан алкогольного чи наркотичного сп'яніння тощо), адміністрування Національною поліцією єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України, у тому числі, стосовно дорожньо-транспортних пригод, розвиток мережі стаціонарних цифрових камер автоматичної фіксації порушень Правил дорожнього руху, які дозволяють здійснювати відеофіксацію ДТП, та інші правові засоби.

До адміністративно-правових засобів адміністративного розслідування ДТП віднесено регламентовані КУпАП (Розділ IV) та Інструкцією з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі, правові засоби провадження у справах про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 124 КУпАП.

Сформульовано висновок про те, що існуючий адміністративно-правовий механізм запобігання та розслідування ДТП в Україні потребує суттєвого удосконалення зважаючи на вкрай негативну статистику ДТП в Україні. Зокрема, підтримано пропозицію щодо створення спеціального суб'єкта публічного адміністрування, основним завданням якого буде досягнення максимальної концентрації діяльності на забезпеченні безпеки дорожнього руху в Україні, істотного зменшення загроз останній.

Зазначається, що перспективність подальшого дослідження проблематики ДТП як об'єкту адміністративно-правового регулювання обумовлена необхідністю наукового обґрунтування способів та напрямів удосконалення чин-

ного адміністративно-деліктного законодавства та юридичної практики у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Ключові слова: механізм правового регулювання, правові засоби, дорожньо-транспортна пригода, адміністративне регулювання, безпека дорожнього руху, правопорушення, профілактика, запобігання, провадження, розслідування, відповідальність.

Anokhin A. Administrative and legal mechanism of prevention and investigation of road traffic accidents

the scientific publication is devoted to the analysis of the administrative-legal mechanism of prevention and investigation of traffic accidents in Ukraine in the context of the need to reform the administrative-delicit legislation.

It is noted that the administrative-legal mechanism for the prevention of traffic accidents includes a system of legal means aimed at the prevention of traffic accidents. Such legal means include: Strategy for increasing the level of road safety in Ukraine for the period until 2024 and a plan of measures for its implementation, preventive police measures (checking documents, stopping the vehicle and inspecting it, examining the driver for alcohol or drug intoxication etc.), administration by the National Police of the unified information system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, including, in relation to traffic accidents, the development of a network of stationary digital cameras for automatic recording of violations of the Traffic Rules, which allow video recording of traffic accidents, and other legal means.

The administrative and legal means of administrative investigation of traffic accidents include the legal means of proceedings in cases of administrative offenses provided for

by Art. 124 of the Code of Ukraine on administrative offenses.

The conclusion is formulated that the existing administrative-legal mechanism for prevention and investigation of road accidents in Ukraine needs significant improvement, considering the extremely negative statistics of road accidents in Ukraine. In particular, the proposal to create a special subject of public administration was supported, the main task of which will be to achieve the maximum concentration of activities on ensuring road traffic safety in Ukraine, significantly reducing threats to the latter.

It is noted that the perspective of further research into the problems of traffic accidents as an object of administrative and legal regulation is due to the need for scientific substantiation of methods and directions for improving the current administrative and tort legislation and legal practice in the field of ensuring road safety.

Key words: mechanism of legal regulation, legal means, traffic accident, administrative regulation, traffic safety, offense, prevention, warning, proceedings, investigation, responsibility.

Література

1. Сокурєнко В.В., Стрижак А.О. Загальна характеристика адміністративно-правових засобів забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2021. № 2 (93). С. 194-202. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2021.2.16>. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10974>
2. Салманова О.Ю. Адміністративно-правові засоби забезпечення міліцією безпеки дорожнього руху: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»; Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2002. 20 с.
3. Ганзенко О.О. Теорія правових засобів у контексті інструментальної

теорії права. Вісник Запорізького національного університету : збірник наукових праць. Юридичні науки. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2016. № 3. С. 36–42.

4. Онуфрієнко О.В. Правові засоби у контексті інструментальної теорії права : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.01 «теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» ; Національний ун-т внутрішніх справ. Харків, 2004. 18 с.

5. Денисова А. Правові засоби: поняття та види. Право України. 2010. № 7. С. 190–195.

6. Про схвалення Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.10.2020. № 1360-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1360-2020-%D1%80#Text> (дата звернення 21.05.2023).

7. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Дата оновлення: 15.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 21.05.2023).

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. Дата оновлення: 15.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8073-10#Text> (дата звернення: 25.05.2023).

9. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.11.2015 № 1395. Дата оновлення: 04.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15#Text> (дата звернення 21.05.2023).

10. Коломоєць Т., Доненко В., Гаджиєва Ш. Суб'єкт забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні: пошук оптимальної нормативної моделі його визначення. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 8. С. 163–168.

11. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення вивчення правил безпеки дорожнього руху № 8356 від 12.01.2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41186> (дата звернення 21.05.2023).

12. Причини, профілактика та методи запобігання ДТП. Офіційний сайт Жашківської міської ради Уманського району Черкаської області. 18.10.2020. URL: <https://zhashkivska-gromada.gov.ua/news/1603005973/> (дата звернення 21.05.2023).

